

Tygodnik Gospodarczy

Rok III

Poznań, dnia 26 lipca 1947

Nr 30

TREŚĆ: Świadczenie pracy — Zatrudnianie młodocianych (str. 290) — Bitwa o handel rozpoczęta (str. 291) — Poradnik księgowy — Sposoby dokonywania zapisów w księgach uproszczonych (str. 292) — Projekt nowej listy rzemiosł (str. 294) — Komunikaty i handel zagran. (str. 295)

Świadczenie pracy

W ustawodawstwie pracy spotykamy się z dwoma rodzajami świadectw. Pierwsze świadectwa, to świadectwa służbowe, które stwierdzają tylko takie fakty, jak czas trwania i rodzaj pracy. Drugie, to świadectwa kwalifikacyjne, które zawierają nie tylko dane dotyczące czasu trwania pracy i rodzaju pracy, lecz również albo raczej przede wszystkim, ocenę wartości pracownika, jego zdolności, kwalifikacje oraz zachowanie się w czasie trwania stosunku służbowego.

Pracownik ma prawo żądać wystawienia mu świadectwa. Ma on interes w tym, aby świadectwo to było jak najkorzystniejsze dla niego. Z drugiej strony jest konieczne, aby treść świadectwa była zgodna z prawdą i nie wprowadzała w błąd przyszłego pracodawcy. Prawo pracy wprowadza też takie postanowienia, które chronią interesy pracownika i pracodawców. Pracodawca jest zobowiązany na żądanie pracownika wystawić mu świadectwo tak w czasie trwania stosunku pracy jak i z chwilą jego ukończenia. Ustawa zakazuje pracodawcy wydawania świadectwa, którego treść utrudniałaby pracownikowi uzyskanie nowej pracy. Odmowa wystawienia odpowiedniego świadectwa może pociągać za sobą zastosowanie kary grzywny w stosunku do pracodawcy.

Wystawianie świadectw regulują art. 21 i 61 rozporządzenia o umowie o pracę robotników z 1928 r. oraz art. 24 i 53 rozporządzenia o umowie o pracę pracowników umysłowych z 1928 r., a także art. 474 kodeksu zobowiązań. W myśl tych przepisów pracodawca obowiązany jest niezwłocznie wydać świadectwo robotnikowi na jego żądanie. Świadectwo powinno zawierać dane dotyczące rodzaju i czasu zatrudnienia robotnika u danego pracodawcy. Pracodawcy nie wolno umieszczać w świadectwie żadnych znaków i uwag poza danymi dotyczącymi rodzaju i czasu zatrudnienia robotnika. Widzimy więc, że jeśli chodzi

o robotników, pracodawca może wydać jedynie świadectwo służbowe, lecz nie może on wystawić świadectwa kwalifikacyjnego. Odnośnie do pracowników umysłowych obowiązują podobne, lecz trochę inne zasady. Pracodawca obowiązany jest na żądanie pracownika wydać mu niezwłocznie — a w każdym razie nie później niż w ciągu miesiąca od daty żądania — świadectwo co do czasu trwania pracy i rodzaju zatrudnienia pracownika. Pracodawcy nie wolno umieszczać w świadectwie żadnych znaków ani uwag mogących utrudnić pracownikowi uzyskanie nowego stanowiska. Z powyższego wynika, że jeśli chodzi o pracowników umysłowych, pracodawca może wystawić świadectwo kwalifikacyjne, byleby ono nie utrudniało pracownikowi uzyskania nowego stanowiska.

Podobna zasada obowiązuje pracodawców, których stosunek z pracobiorcą opiera się na przepisach kodeksu zobowiązań.

Świadectwo winien wystawić sam pracodawca. W razie śmierci pracodawcy obowiązek wystawienia świadectwa przechodzi na spadkobierców. Świadectwo winno być wystawione w formie czytelnej oraz takiej, która utrudnia dokonanie samowolnych zmian przez pracownika. Świadectwo pisane ołówkiem będzie świadectwem wystawionym w niewłaściwej formie.

Każdy pracownik i to w każdym czasie może żądać wystawienia świadectwa. Obojętne będzie, czy umowa o pracę trwa, czy też została rozwiązana bez winy lub z winy jednej czy drugiej strony. Również pracownik przyjęty na okres próby lub też na okres wykonania określonej roboty ma prawo do świadectwa. Pracownik ma w stosunku do pracodawcy roszczenie o wystawienie świadectwa oraz z powodu wadliwego wystawienia świadectwa. Roszczenia tego może pracownik sądownie dochodzić a również może żądać wyna-

grodzienia szkody z powodu niewłaściwego wykonania obowiązków przez pracodawcę, jeżeli szkoda dla niego powstanie.

Świadczenie winno przedstawiać dokładny przebieg działalności pracownika tak co do rodzaju zatrudnienia jak i co do czasu. Jeśli chodzi o rodzaj zatrudnienia, to należy przedstawić w świadectwie nie tyle umowny rodzaj zatrudnienia, ale raczej rzeczywistość wykonywane czynności. Często się zdarza, że pracownik został zaangażowany — według umowy — na siłę pomocniczą, a tymczasem w rzeczywistości pełnił on inne czynności niż w umowie przewidziano, bowiem kierownicze czynności. Świadczenie winno w takich wypadkach podawać rzeczywistość wykonywany rodzaj zatrudnienia. Jeśli czynności miały charakter specjalny, to winno to być również dodatkowo wyszczególnione w świadectwie. I tak jeśli pracownik prowadził korespondencję firmy i czynił to również w języku obcym, to działalność ta winna być dodatkowo podana w świadectwie. Przy podaniu czasu zatrudnienia, podaje się czas trwania stosunku prawnego. Krótkich przerw spowodowanych chorobą, urlopami, ćwiczeniami wojskowymi nie należy odliczać od czasu trwania pracy.

Świadczenie winien sobie pracownik od pracodawcy odebrać. Pracodawca nie jest zobowiązany wysyłać świadectwo pracownikowi. Prawo nasze nie reguluje wyraźnie, kto ponosi koszty wystawienia świadectwa. Zwyczajowo przyjęło się, że koszty obciążają pracodawcę. Za takim układem stosunków przemawia też to, że wystawienie świadectwa należy do obowiązków pracodawcy.

Świadczenie musi być prawdziwe. Jednakże odnośnie do robotnika może ono przedstawiać jedynie część prawdy, bo kwalifikacji robotnika w świadectwie wyszczególniać nie wolno. Odnośnie do pracownika umysłowego wolno podawać znacznie więcej. Granicę w dążeniu do podania całej prawdy tworzy tu jednak zakaz podawania okoliczności, które by utrudniały pracownikowi uzyskanie nowego zatrudnienia. Pracownik

umysłowy ma prawo wyboru świadectwa, tj. może żądać świadectwa służbowego lub kwalifikacyjnego albo też obu rodzajów świadectw.

Umieszczenie w świadectwie uwag utrudniających pracownikowi uzyskanie nowego zatrudnienia, jak np., że pracownik odszedł bez wypowiedzenia, że stosunek pracy rozwiązany został z powodu częstej choroby itp., czynią świadectwo wadliwym i upoważniają pracownika do żądania innego świadectwa. Odmówienie wystawienia świadectwa lub wystawienie wadliwego świadectwa może utrudnić lub uniemożliwić uzyskanie pracownikowi nowego zatrudnienia a więc spowodować szkodę. Jeżeli pracownik wykaże przed sądem, że brak świadectwa lub jego wadliwość spowodowały niemożliwość uzyskania pracy, — sąd będzie miał podstawy do przyznania pracownikowi odszkodowania od pracodawcy.

Wystawienie nieprawdziwego świadectwa jest czynem niedozwolonym. Kto podaje w świadectwie zalety pracownika — niezgodne z rzeczywistością — naraża siebie na zapłatę odszkodowania, gdy nowy pracodawca zawierzy nieprawdziwej treści świadectwa i poniesie szkodę.

Od świadectwa odróżnić musimy udzielanie informacji o pracowniku poza świadectwem. W tej dziedzinie nie ma żadnych obowiązków lub ograniczeń ani na korzyść ani też na niekorzyść pracownikowi. Dawny pracodawca nie jest zobowiązany udzielić informacji nowemu pracodawcy ani na jego prośbę ani też na groźbę pracownika. Jeżeli dawny pracodawca udziela informacji, nie jest on zobowiązany do zatajenia niekorzystnych szczegółów z działalności pracownika. Przy udzielaniu wywiadu obowiązuje go jednak podanie prawdziwych faktów i okoliczności. Podanie nieprawdziwych informacji, czy to skutkiem złej woli czy też niedbalstwa — jest czynem niedozwolonym. W następstwie tego czynu może powstać obowiązek naprawienia szkody, jeśli powstanie ona skutkiem czynu, po stronie pracownika lub nowego pracodawcy.

Zatrudnianie młodocianych

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej stwierdziło, iż pracodawcy nie przestrzegają przepisów dot. zatrudniania młodocianych. W związku z powyższym przypominamy, że:

1. młodociani, tj. młodzież płci obojga w latach od 15 do 18 lat, przyjmowani do pracy są pod specjalną ochroną prawa.

2. Zakładowi pracy nie wolno zatrudniać młodocianych:

- a) przy robotach ciężkich i niebezpiecznych,
- b) w warunkach, w których praca jest szczególnie szkodliwa dla zdrowia, moralności i dobrych obyczajów,
- c) w wypadkach nie mających nic wspólnego z nauką zawodową,
- d) dłużej niż 8 godzin dziennie (patrz „Prawo Przemysłowe” art. 117).

3. Zakłady pracy mają w stosunku do młodocianych następujące obowiązki:

- a) zawrzeć umowę z prawnymi opiekunami młodocianych o praktyczną naukę zawodu (patrz „Prawo Przemysłowe” art. 116),
- b) zapisać młodocianych do średniej szkoły zawodowej,
- c) zwalniać młodocianych na 18 godz. tygodniowo od zajęć praktycznych, celem dopełnienia obowiązku chodzenia do szkoły,
- d) płacić młodocianym za zwolnione godziny średnią stawkę tygodniową,

e) systematycznie uczyć młodocianych praktycznej części zawodu,

f) kontrolować i interesować się chodzeniem młodocianych do szkoły i ich postępami w nauce (patrz „Prawo Przemysłowe” art. 117),

g) ułatwienie młodocianym po ukończeniu nauki zawodu przystąpienia do egzaminu czeladniczego (patrz „Prawo Przemysłowe” art. 145, 154, 155).

4. Zakłady pracy w stosunku do młodocianych, którzy już ukończyli 18 lat w czasie trwania umowy o naukę, obowiązane są zatrudnić ich w sposób odpowiadający ich przyszłemu zawodowi i zostawić im czas wolny od pracy do uzupełnienia wykształcenia zawodowego, ponieważ bez względu na ilość lat winni ukończyć naukę zawodu.

5. Zakłady pracy przyjmują w zasadzie młodocianych na naukę zawodu w okresie od 15 czerwca do 10 września każdego roku kalendarzowego.

6. Zakłady pracy mogą przyjmować młodocianych na naukę zawodu na następujących warunkach:

- a) musi mieć ukończone 15 lat wg. roku kalendarzowego,
- b) musi mieć ukończoną 7 klasową szkołę powszechną, (wyjątkowo na okres przejściowy może mieć ukończone 4, 5 lub 6 klas szkoły powszechnej);
- c) po wystawieniu przez lekarza orzeczenia o dobrym stanie zdrowia młodocianego.

Bitwa o handel rozpoczęta

(dokończenie)

W poprzednim numerze omówiono organizację i zakres działania komisji notowań. Obecnie kontynuując omówienie zagadnień dot. zwalczania drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym nastąpi omówienie rozporządzenia Rady Państwa z 13 czerwca 1947 r. w sprawie powołania i organizacji społecznych komisji kontroli cen (Dz. U. R. P. Nr 44, poz. 228).

Spoleczne komisje kontroli cen

Skład osobowy

Przy powiatowych (miejskich) radach narodowych powołuje się społeczne komisje kontroli cen, złożone z przewodniczącego i jego zastępcy oraz pięciu członków.

Przewodniczącego powołuje prezydium właściwej rady narodowej spośród członków prezydium danej rady narodowej a zastępcę przewodniczącego oraz jednego spośród kandydatów przedstawionych przez miejscowe związki zawodowe. Związek Samopomocy Chłopskiej, organizacja Społeczno-Obywatelskiej Ligi Kobiet, miejscowe zrzeszenia samorządu gospodarczego przedstawiają kandydatów, z których prezydium właściwej rady narodowej powołuje trzech kandydatów. Rozporządzenie przewiduje, że członkowie wyżej wymienieni mogą być powołani zamiast z organizacji wyżej wyszczególnionych spośród członków danej rady narodowej*). W skład komisji wchodzi ponadto przedstawiciel właściwej delegatury Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

Zakres działania.

Do zakresu działania społecznych komisji kontroli cen należą:

- współdziałanie z organami powołanymi do zwalczania drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym, w szczególności przez sprawdzanie bezpośrednio w przedsiębiorstwach sprzedaży i przynależnych do nich pomieszczeniach zapasów towarowych, ksiąg handlowych i zapisków oraz faktur (rachunków), jak również wszelkich innych dowodów rachunkowych oraz żądanie wyjaśnień dot. dokonywanych transakcyj;
- organizacja i koordynacja kontroli przestrzegania przepisów o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym na terenie działania komisji.

Spoleczna komisja kontroli cen wykonywuje swe czynności bądź bezpośrednio przez swych członków bądź też za pośrednictwem kontrolerów społecznych a wyniki przeprowadzonych kontroli podaje do wiadomości właściwej delegaturze Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

W przypadkach stwierdzenia przestępstw wymienionych w ustawie z dnia 2 czerwca 1947 r. o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym społeczna komisja kontroli cen może zgłosić Delegaturze Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym umotywowane wnioski w przedmiocie, rodzaju i wysokości grożącej sankcji karnej (grzywna, skierowanie do pracy przymusowej, zamknięcie przedsiębiorstwa, pozbawienie uprawnień handlowych, ogłoszenie w prasie, wywieśnienie ogłoszenia na drzwiach przedsiębiorstwa), w przedmiocie zabezpieczenia grożącej oskarżonemu kary grzywny oraz sprzedaży na rachunek oskarżonego towarów, stanowiących przedmiot przestępstwa lub ulegających szybkiemu zepsuciu.

W przypadkach wyjątkowych lub nie cierpiących zwłoki może społeczna komisja kontroli cen na wniosek przedstawiciela Delegatury Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym zarządzić:

- zabezpieczenie grożącej oskarżonemu kary grzywny przez opis i zajęcie majątku oskarżonego,
- tyczasowe zamknięcie przedsiębiorstwa z wyjątkiem przedsiębiorstw państwowych lub o charakterze społecznym,
- sprzedaż na rachunek oskarżonego po cenach obowiązujących towarów, ulegających szybkiemu zepsuciu.

Zarządzenie o tymczasowym zamknięciu przedsiębiorstwa traci moc w razie niezatwierdzenia go przez właściwą Dele-

gaturę Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym w ciągu 14 dni od daty jego wydania.

Tryb funkcjonowania społecznej komisji kontroli cen oraz sposób przeprowadzania kontroli określa regulamin, stanowiący załącznik do niniejszego rozporządzenia.

Regulamin społecznej komisji kontroli cen.

Organizacja i wewnętrzny tryb postępowania

Na czele społecznej komisji kontroli cen stoi prezydium złożone z przewodniczącego komisji, jego zastępcy i sekretarza, którym winien być przedstawiciel Delegatury Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

Spoleczna komisja kontroli cen orzeka w kompletach najmniej 3-osobowych. Przewodniczący komisji powołuje komplety i ich przewodniczących oraz przekazuje im do rozpoznania poszczególne sprawy. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

W protokołach z posiedzeń komisji należy w razie braku jednomyślności przy podejmowaniu uchwał podać również zdanie mniejszości komisji. Protokół podpisują wszyscy członkowie komisji biorący udział w posiedzeniu.

Członkowie społecznych komisji kontroli cen otrzymują legitymacje wystawione przez prezydium właściwej powiatowej (miejskiej) rady narodowej według wzoru przewidzianego regulaminem.

Akcja kontrolna

Spoleczna komisja kontroli cen bezzwłocznie po zorganizowaniu się winna wejść w ścisły kontakt:

- z miejscowymi organizacjami społecznymi (związki zawodowe, Społeczno-Obywatelska Liga Kobiet, Związek Samopomocy Chłopskiej, Związek Rewizyjny R. P., Izby Przemysłowo-Handlowe, Izby Rzemieślnicze, zrzeszenia kupieckie, związki cechów) w celu otrzymania list kandydatów na kontrolerów społecznych;
- z miejscową komisją notowań a to celem otrzymania dokładnych danych o kształtowaniu się cen na rynku;
- z miejscową komisją cennikową w celu stałego otrzymywania cenników artykułów pierwszej potrzeby oraz innych towarów, jakie będą ustalone na podstawie art. 5 ustawy z dnia 2 czerwca 1947 r. o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym (Dz. U. R. P. nr 43, poz. 218);
- z właściwą delegaturą Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym dla uzgodnienia planu akcji kontrolnej.

W porozumieniu z miejscowymi organizacjami społecznymi komisja zorganizuje możliwie dużą ilość lotnych grup kontrolnych 3-osobowych, które zaopatrzone w upoważnienia komisji oraz cenniki urzędowe dokonywać będą kontroli w miejscach sprzedaży. Upoważnienia do przeprowadzenia kontroli mają charakter czasowy i winny być zwrócone do sekretariatu komisji wraz ze sporządzonym protokołem bezpośrednio po ukończeniu kontroli. Treść upoważnień do przeprowadzenia kontroli jest ustalona według wzoru podanego w regulaminie.

Kompetencje kontrolerów społecznych.

Działalność kontrolerów społecznych powinna polegać na stwierdzeniu:

- czy w przedsiębiorstwie sprzedaży znajduje się na widocznym miejscu cennik sprzedawanych towarów,
- czy cennik ten jest zgodny z cennikiem urzędowym, tzn. ustalonym przez komisję cennikową wzgl. inne do tego powołane władze,
- czy towary wystawione na widok publiczny posiadają ujawnioną cenę sprzedażną,
- czy w przedsiębiorstwie sprzedaży nie są pobierane ceny wyższe od ustalonych w cenniku,
- czy towar sprzedawany jest każdemu kupującemu w ramach normalnego zapotrzebowania i czy nie zachodzi zjawisko ukrywania towarów,
- czy przedsiębiorstwo sprzedaży posiada faktury (rachunki) na towary znajdujące się w miejscu sprzedaży (z wyjątkiem towarów stanowiących wytwory gospodarstwa rolnego, nie przerabiane sposobem przemysłowym a nabywane bezpośrednio od rolników, co do których za cenę zakupu uważa się cenę targową).

*) Rozporządzenie nie zawiera żadnej wskazówki, kiedy ma zastosowanie jedna z alternatyw.

W razie stwierdzenia, że przedsiębiorstwo nie przestrzeża któregośkolwiek z obowiązków wyżej wymienionych, kontrolerzy spiszą protokół według wzoru zamieszczonego w regulaminie.

W tym miejscu należy stwierdzić rozbieżność postanowień rozporządzenia Rady Państwa z 13 czerwca 1947 r. w sprawie powołania i organizacji społecznych komisji kontroli cen z regulaminem społecznych komisji kontroli cen, który stanowi załącznik do § 7-go wyżej cytowanego rozporządzenia Rady Państwa. Mianowicie w § 3-cim pkt. a rozporządzenia jest przewidziane sprawdzanie bezpośrednio w przedsiębiorstwach sprzedaży i przynależnych do nich pomieszczeniach zapasów towarowych itd. Przez pomieszczenia rozumie się magazyny, piwnice, składnice, a mieszkanie kupca może wchodzić w rachubę o tyle tylko, o ile łączy się bezpośrednio z miejscem sprzedaży. Natomiast wzór protokołu społecznej komisji kontroli cen zamieszczony w regulaminie w p. 2 lit. b przewiduje ustęp „adres właściciela ustalono i w mieszkaniu jego przy ul. . . . r. . . . przeprowadzono rewizję, przy czym sprowadzono go do sklepu i przeprowadzono rewizję w sklepie i w magazynie”.

Regulamin jako stanowiący załącznik do rozporządzenia nie może zawierać postanowień dalej idących aniżeli samo rozporządzenie i w tym miejscu należy stwierdzić, że prawo przeprowadzania rewizji w mieszkaniu kupca przysługuje tylko Komisji Specjalnej i organom prokuratorskim a nie członkom społecznej komisji kontroli cen. Powyższa interpretacja została ustalona na konferencji odbytej w dniu 5 lipca 1947 r. w prokuraturze sądu apelacyjnego w Poznaniu w sprawie omówienia warunków zwalczania lichwy i spekulacji w obrotach handlowych przez referującego prokuratora. W razie dokonywania rewizji w mieszkaniach prywatnych kupców przez członków społecznych komisji kontroli cen organa prokuratorskie będą pociągały tychże do odpowiedzialności na równi z funkcjonariuszami publicz-

nyimi za przekroczenie przysługujących im uprawnień służbowych.

Protokół komisji jest sprawdzany w sekretariacie przez sekretarza komisji, do którego uprawnień należy także przesłuchanie podejrzanego, o ile zachodzi ku temu potrzeba i wraz z wnioskiem komisji zostaje przekazany właściwej miejscowo delegaturze Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym.

Wniosek Komisji winien zawierać rodzaj i wysokość proponowanych sankcyj, które mogą być następujące: grzywna, skierowanie do pracy przymusowej, zamknięcie przedsiębiorstwa, pozbawienie uprawnień handlowych, ogłoszenie w prasie, wywieszenie ogłoszenia na drzwiach przedsiębiorstwa.

Celem zapewnienia prawidłowej oceny czynów opisanych w protokołach kontroli komisja uprawniona jest do żądania pisemnej opinii:

1. przedstawiciela handlu państwowego w odniesieniu do protokołów sporządzonych w państwowych przedsiębiorstwach sprzedaży;
2. przedstawiciela Związku Rewizyjnego w odniesieniu do protokołów sporządzonych w spółdzielczych przedsiębiorstwach sprzedaży;
3. przedstawiciela zezeszenia samorządu gospodarczego w odniesieniu do protokołów sporządzonych w prywatnych przedsiębiorstwach sprzedaży.

Opinia winna zawierać kwalifikacje konkretnego czynu opisanego w protokole kontroli jak i dane dot. kwalifikacji zawodowych i moralnych właściciela wzgl. kierownika przedsiębiorstwa sprzedaży.

Ustawa o zwalczaniu drożyzny i nadmiernego zysku w obrocie handlowym przewiduje sankcje karne, które mogą wynosić karę grzywny do 5 milionów zł oraz karę więzienia do lat 5-ciu.

mgr T. Wajcht

Poradnik księgowego

Sposoby dokonywania zapisów w księgach uproszczonych

Część III

ZALICZKI

Księgowanie zaliczek wypłaconych dostawcom lub otrzymanych od odbiorców.

I.

Wypłacone zaliczki dostawcom przed otrzymaniem towaru.

A) W chwili wypłaty:

1. do raportu obrotów z treścią „wypłacone zaliczki”;
2. do księgi kasowej do rubryki 17 w jednej z wolnych rubryk (24—26), którą zatyłować „Rozliczenia” z adnotacją w rubryce 16 „Zaliczki dla dostawcy X”.

B. W chwili nadejścia towaru i jednoczesnego uiszczenia reszty należności z rachunku, na który uiszczona została zaliczka:

1. do raportu obrotów jako rozchód pełną sumę rachunku i jednocześnie jako przychód z treścią: „zwrot zaliczki” kwotę uiszczoną poprzednio zaliczki,
2. do księgi kasowej w rubryce 17 i 18 pełną sumę rachunku i jednocześnie w rubryce 4 oraz w jednej z wolnych rubryk (8—13), którą zatyłować należy „Rozliczenia”, kwotę uiszczoną poprzednio zaliczki,
3. do księgi obrotów do rubryki 8 ogólną sumę rachunku.

C. Jeżeli przy nadejściu towaru, na który wypłacona została zaliczka, nie uiszczą się reszty należności:

1. na rachunku względnie dowodzie wewnętrznym, kwotę zaliczki,
2. do raportu obrotów w rubryce „Rozchód” gotówki kwotę zaliczki jako częściowe pokrycie rachunku i tę samą kwotę w rubryce „Przychód” gotówki z treścią „zwrot zaliczki”,
3. do księgi kasowej w rubryce 17 i 18 kwotę zapłaconej zaliczki i tę samą kwotę do rubryki 4 i do jednej z wolnych rubryk (8—13, zatyłowanej jak wyżej „Rozliczenia”,
4. do księgi obrotów w rubryce 8 pełną sumę rachunku.

II.

Otrzymane zaliczki od odbiorców przed wydaniem towaru.

A. W chwili otrzymania zaliczki:

1. do raportu obrotów na „Przychód” z treścią „otrzymana zaliczka”,
2. do księgi kasowej w rubryce 4 oraz jednej z wolnych rubryk (8—13).

B. Przy wydaniu towaru i jednoczesnym otrzymaniu reszty należności:

1. do raportu obrotów w rubryce „Przychód” pełną sumę rachunku a w rubryce „Rozchód” kwotę otrzymanej poprzednio zaliczki, traktując ją jako zwrot otrzymanej zaliczki,
2. do księgi kasowej do rubryki 4 i 5 pełną sumę rachunku a do rubryki 17 oraz jednej z wolnych rubryk (24—26) kwotę otrzymanej poprzednio zaliczki,
3. do księgi obrotów w rubryce 16 i 17 lub 18 lub 19 pełną sumę rachunku.

C. Jeżeli przy wydawaniu towaru, na poczet którego otrzymano zaliczkę, odbiorca nie wpłaca reszty należności:

1. na kopii rachunku kwotę otrzymanej zaliczki,
2. do raportu obrotów w rubryce „Przychód” kwotę otrzymanej zaliczki, jako częściowe pokrycie przez odbiorcę rachunku, wpisując ją jednocześnie do rubryki „Rozchód” jako zwrot odbiorcy zaliczki oraz w rubryce „Sprzedaż i wykonane świadczenia na kredyt” resztę sumy rachunku, nie pokrytej otrzymaną zaliczką,
3. do księgi kasowej do rubryki 4 i 5 kwotę otrzymanej poprzednio zaliczki, wpisując jednocześnie tę kwotę do rubryki 17 i do jednej z wolnych rubryk (24—26) oraz
4. do księgi obrotów w rubryce 16 i 17 lub 18 albo 19 ogólną sumę rachunku.

Przy księgowaniu zaliczek w sposób podany w tych uwagach salda odbiorców i dostawców w momencie sporządzenia bilansu zostaną obliczone tak, jak gdyby tych zaliczek nie było, to znaczy, że wprowadzone salda odbiorców i dostawców będą się różniły o sumy tych zaliczek

zapisanych na kontach „Rozliczenia” wobec niezrealizowania transakcji zakupu bądź sprzedaży, w roku następnym z chwilą otrzymania względnie wysłania towarów zapisy winny być przeprowadzone w sposób wyżej podany.

Przy sporządzaniu „bilansu i rachunku wyników” należy skreślić konto „zysk lub strata” figurujące we wzorze zamieszczonym na str. 1 księgi obrotów, a w następnej linii (niżej) wpisać konto „Rozliczenia” i dopiero po nim zamieścić konto „Zysk lub strata”, następnie wpisać na linii „Rozliczenia” do rubryki 4 „Winien” („Przychód”) bilansu i rachunku wyników ogólną roczną sumę rubryki „Rozliczenia” ze strony „Rozchód” księgi kasowej a do rubryki 5 „Ma” („Rozchód”) ogólną roczną sumę rubryki „Rozliczenia” ze strony „Przychód” księgi kasowej, różnicę między rubryką 4 i 5 należy wpisać do rubryki 6, jeśli suma z rubryki 4 będzie wyższa od sumy rubryki 5 a do rubryki 7 w przypadku odwrotnym. Następnie wprowadzoną w ten sposób sumę należy przenieść odpowiednio do rubryki 8 „Aktywa” (Stan czynny) lub do rubryki 9 „Pasywa” (Stan bierny).

Jeśli chodzi o inwentarz, to przed jego sporządzeniem przedsiębiorstwo powinno sporządzić zestawienie zaliczek wypłaconych dostawcom, na które towaru jeszcze nie otrzymano oraz zaliczek otrzymanych od odbiorców, którym towaru jeszcze nie wysłano.

Jeśli suma zaliczek dla dostawców wynikająca z powyższego zestawienia będzie wyższa od sumy zaliczek od odbiorców, to różnicę wpisać należy w „Stanie biernym” inwentarza, wpisując w treści: „Rozliczenia”, gdy suma zaliczek dla dostawców jest mniejsza od sumy zaliczek od odbiorców, to różnicę wpisać należy w „Stanie biernym” inwentarza. Oczywiście kwoty, figurujące z tego tytułu w inwentarzu, muszą być zgodne z kwotą, figurującą w „Bilansie i Rachunku Wyników” na linii „Rozliczenia” w rubryce 8 lub 9.

WEKSLA PROTESTOWANE

Podatnik od dostawcy, któremu tytułem pokrycia należności wręczył weksle swego odbiorcy, otrzymuje zwrot tego weksla po zaprotestowaniu i wpłaca dostawcy sumę wekslową.

A. Jeżeli odbiorca weksel wykupił w późniejszym terminie od podatnika, zwracając mu koszt protestu, należy:

1. do księgi kasowej w rubryce 17 i do jednej z wolnych rubryk (24—26), zatytułowanej „Rozliczenia” wpisać w chwili wykupienia sumę weksla z treścią „wykupiony, protestowany weksel obcy”; jeśli rubryka „Rozliczenia” została już otwarta w związku z wypłaconymi odbiorcom zaliczkami, to sumę zapłaconą za protestowany weksel wpisać do tejże rubryki,
2. do księgi kasowej w rubryce 17 i 22 wpisać koszt protestu tego weksla,
3. do księgi kasowej w rubryce 4 do rubryki „Rozliczenia” otwartej po stronie „Przychód” tej księgi wpisać kwotę wekslową w momencie, gdy odbiorca weksel wykupił, z treścią „zwrot za protestowany weksel obcy”,
4. do księgi kasowej do rubryki 4 i do jednej z pozostałych jeszcze wolnych rubryk (8—13) odpowiednio zatytułowanej wpisać zwrócone przez odbiorcę koszty protestu (zwrot ten uwzględnić w końcu roku przy zestawieniu wyników, zamieszczając kwotę zwróconych kosztów na linii „Koszty” w rubryce 5 „Bilansu i rachunku wyników”.

B. Jeżeli odbiorca weksla swego nie wykupił, a podatnik dojdzie do wniosku, że pretensja jest nieściągalna, należy:

1. do księgi kasowej w rubryce 17 i w rubryce „Rozliczenia” wpisać w chwili wykupienia sumę weksla z treścią „wykupiony protestowany weksel obcy”,
2. do księgi kasowej w rubryce 17 i 22 wpisać koszty protestu tego weksla,
3. w końcu roku do księgi kasowej w rubryce 17 i 22 wpisać kwotę wekslową bez kosztów protestu z treścią „strata na protestowanym wekslu” i w rubryce 4 i rubryce „Rozliczenia” tej księgi tę samą kwotę z treścią: „zwrot za wykupiony weksel protestowany”.

Powyższe księgowanie ma na celu wprowadzenie na rachunek kosztów w księdze kasowej pozycji, która w istocie swej nie była operacją gotówkową (wpisanie weksla na straty).

C. Jeżeli już w momencie wykupienia weksla protestowanego od dostawcy podatnika ma dowody, że weksel ten nie przedstawia żadnej wartości,

wówczas wpisać należy tylko do rubryki 17 i 22 księgi kasowej sumę faktycznie wypłaconą (łącznie z kosztami) za wykupiony weksel protestowany.

Oczywiście przy transakcjach opisanych w ust. A) i B) należy również dokonać odpowiednich zapisów w raporcie obrotów a to celem wykazania właściwego salda kasowego. Co do tego, jak postępować z zapisami w rubrykach „Rozliczenia”, zobacz wyjaśnienia w części „ZALICZKI”.

MIARKA

Podatnik prowadzący przedsiębiorstwo młyńskie otrzymuje za przemiał zboża pewną ilość kg zboża dostarczonego do przemiału:

1. w raporcie obrotów w rubryce „Obroty Gotówkowe” na „Przychód” zapisać równowartość gotówkową „miarki” (według cen, jakie płacone są przez młyny przy zakupie zboża) i tę samą kwotę wpisać na „Rozchód”,

2. w księdze kasowej sumę powyższą wpisać:
  - a) do rubryk 4 i 5 oraz
  - b) do rubryk 17 i 18,

3. w księdze obrotów tę samą (równowartość gotówkową „miarki”) wpisać w rubr. 16 i 19 i do rubr. 8.

Jak z powyższego wynika, księgowania zostaną dokonane tak, jak gdyby z jednej strony nastąpiło wykonanie świadczenia, a z drugiej strony zakup zboża — za gotówkę; przeprowadzenie tej transakcji przez księgę kasową jest konieczne, gdyż inaczej w końcu roku saldo wierzycieli (dostawców) i w ogóle saldo dłużników (odbiorców) wynikające z ksiąg nie byłoby zgodne ze saldem wynikającym z teczek dostawców i teczek odbiorców; mogłoby to spowodować następnie przy sporządzaniu bilansu konieczność żmudnych poszukiwań dla wyjaśnienia przyczyn niezgodności.

WYMIANA TOWARÓW

Podatnik daje kontrahentowi jeden towar a otrzymuje w zamian inny towar tej samej wartości.

Księgowania tak jak przy „miarce”, jak gdyby z jednej strony sprzedano a z drugiej strony nabyto towar za gotówkę a więc:

1. w raporcie obrotów w rubryce „Obroty gotówkowe” na „Przychód” równowartość otrzymanego towaru według otrzymanego rachunku oraz na „Rozchód” tę samą sumę,
2. w księdze kasowej w rubryce 4 i 5 oraz w rubrykach 17 i 18 sumy z raportu obrotów,
3. w księdze obrotów te same kwoty w rubr. 16 i 17 lub 18 oraz w rubryce 8.

WYNAGRODZENIA W NATURZE PRACOWNIKÓW

1. do raportu obrotów w rubr. „Przychód” i w rubr. „Rozchód” równowartość wydanego towaru,
2. w księdze kasowej wpisać sumę tę do rubryki 4 i 5 oraz do rubryki 23,
3. w księdze kasowej tę samą kwotę wpisać do rubryki 17 i rubryki 20, jeżeli będzie ona wolna, w przeciwnym razie do rubryki 17 i 18; w tym przypadku kwotę tę należy odpowiednio oznaczyć, aby ją łatwo wyliczyć przy zestawianiu obrotu, podlegającego opodatkowaniu.

Jak z powyższego wynika, księgowania powyższe dokonane zostały tak, jak gdyby właściciel z jednej strony płacił gotówką wynagrodzenie, a z drugiej strony pracownicy zakupywali u niego towary. Było to konieczne z uwagi na uwidocznienie tego wydatku w rubryce „Koszty lub Robocizna; oczywiście zakup towaru przeznaczonego na wynagrodzenia powinien być księgowany na ogólnych zasadach (rubr. 8 w księdze obrotów oraz rubryka 17 i 18 w księdze kasowej), na wydane zaś pracownikom deputaty powinien

podatnik posiadać odpowiednie dowody: listy płacy z pokwitowaniami pracowników z odbioru deputatu.

PODJĘCIA W NATURZE PRZEZ WŁAŚCIELA

1. do raportu obrotów wpisać równowartość pobranego przez właściciela towaru (według kosztu własnego) do rubryki „Rozchód” i „Przychód”;
2. sumę tę wpisać do rubr. 4 i 5 oraz 19 księgi kasowej;
3. powyższą sumę wpisać również do rubryki 16 i 17

księgi obrotów, także odpowiednio ją oznaczając celem wyłączenia z obrotu podatkowego.

Jak z powyższego wynika, księgowania dokonano tak, jak gdyby z jednej strony towar został sprzedany za gotówkę, a z drugiej strony gotówka ta została podjęta przez właściciela. Księgowania te były konieczne, aby na rachunku właściciela uwidocznili dokonane przezeń podjęcia z przedsiębiorstwa.

Projekt nowej listy rzemiosł

Rozp. Prez. Rz. z dnia 7. V. 1927 r. o prawie przemysłowym wylicza art. 142 około 60 rodzajów przedsiębiorstw i zajęć, które uznaje za rzemiosła i których samoistne prowadzenie uzależnione jest od uzyskania pozwolenia we formie karty rzemieślniczej. Lista ta w okresie 20 lat uległa niewielkim zmianom, polegającym na skreśleniu z niej pewnych rodzajów przedsiębiorstw względnie uzupełnieniu rowymi. Tak np. w roku 1933 dopisano na listę rzemiosł brukarstwo a w roku 1936 bielizniarstwo i gorseciarstwo. Z drugiej strony skreślono z tej listy grzebieniarstwo i kuchmistrzostwo.

Obecnie opracowany został projekt nowej listy rzemiosł, znacznie rozszerzony, obejmuje on bowiem — wraz z różnymi zajęciami cząstkowymi — około 250 rodzajów zajęć, dzieląc je na rzemiosła pełne i na rzemiosła cząstkowe. Tak r.p. rzemiosłem pełnym jest bielizniarstwo, rzemiosłami cząstkowymi w tej branży są bielizniarstwo damskie, męskie, trykotowe, pościelowe, wyrób kołder i gorsetów.

Jako rzemiosła nowe zamieszczono na liście m. in. drukarstwo, dziewiarstwo, hafciarstwo, młynarstwo, modelarstwo, mydlarstwo, odlewnictwo metali, parasolnictwo, piwowarstwo, przedzalnictwo, radiomechanictwo, szkutnictwo, tkactwo, wędzenie ryb, woskownictwo, wyrób galanterii, wyrób konserw, wyrób sztyldów, wyrób zapraw do zup, zabawkarstwo.

Projekt nasuwa cały szereg uwag i zastrzeżeń tak natury ogólnej, jak i co do sposobu zestawienia nowej listy rzemiosł.

Uwagi natury ogólnej sprowadzają się przede wszystkim do momentów gospodarczych. Zaliczenie pewnego rodzaju zajęcia do rzemiosła ma znaczenie nie tylko formalnoprawne, lecz oznacza rozciągnięcie na daną gałąź życia gospodarczego systemu koncesyjnego. Wprawdzie uprawnienie do prowadzenia rzemiosła nie nazywa się wyraźnie koncesją, lecz „kartą rzemieślniczą”, praktycznie jednak akt ten jest równoznaczny z koncesją chociażby dlatego, że przed jego uzyskaniem nikomu warsztatu uruchomić nie wolno (art. 144 prawa przemysłowego). O ile każdy system koncesyjny z natury rzeczy utrudnia swobodny rozwój przedsiębiorczości na danym odcinku życia gospodarczego, o tyle zmiana listy rzemiosł, projektowana obecnie, wstrzymałaby zupełnie możliwość powstawania nowych przedsiębiorstw we wszystkich tych gałęziach gospodarczych, które zostały przegrupowane do rzemiosła. O ile bowiem drukarz, hafciarz, młynarz, radiomechanik, wytwórca galanterii, zabawek lub konserw, będący już samodzielnym, otrzymałby kartę rzemieślniczą bez względu na swe kwalifikacje fachowe z tytułu praw nabytych, o tyle projekt nic nie wspomina o losie tych przedsiębiorców, którzy pragnęliby samodzielnie się w danej gałęzi rzemiosła nazajutrz po wejściu w życie nowej listy rzemiosł i w ciągu najbliższych kilku lat. Z braku przepisów przejściowych kandydat na kartę rzemieślniczą np. na odlewnictwo metali zmuszony będzie przedłożyć władzy przemysłowej dyplom mistrzowski albo przynajmniej świadectwo czeladnicze plus świadectwo 3-letniej praktyki w charakterze czeladnika. W jaki sposób i gdzie będzie można takie dowody osiągnąć? Przecież, aby uzyskać przynajmniej świadectwo czeladnicze, trzeba było przedtem terminować u mistrza, którego prawo przemysłowe nie zna w sektorze przemysłowym, do którego odlewacz metali dotąd należał, podobnie jak nie zna egzaminu czeladniczego i mistrzowskiego.

Aby więc nie dopuścić do całkowitego zamknięcia drogi powstawania nowych przedsiębiorstw na cały szereg lat w tak licznych gałęziach życia gospodarczego, mających należeć do rzemiosła, trzeba by równocześnie z rozporządzeniem o zmianie listy rzemiosł wydać przepisy, które by

ustaliły, w jaki sposób wykazać ma swoje uzdolnienie zawodowe ten kandydat na kartę rzemieślniczą, w którego rzemiosle, jako należącym przedtem do przemysłu wolnego, nie było ani czeladnika ani mistrza. Rzecz oczywista, że wydanie takich przepisów nie mieści się w ramach upoważnienia ministerialnego a wymaga formy ustawodawczej.

A teraz kilka uwag co do niektórych rodzajów przedsiębiorstw mających należeć do rzemiosła, mianowicie co do „budownictwa”, „drukarstwa”, „piwowarstwa” i „młynarstwa”.

W dziedzinie budownictwa odróżniamy trzy kategorie przedsiębiorców a mianowicie: 1) budowniczego-architekta, 2) przedsiębiorcę budowlanego i 3) rzemieślnika budowlanego. Zakres czynności tych trzech czynników jest następujący: 1) **Budowniczy-architekt.** Praca jego polega na wykonywaniu projektów (planów), robót budowlanych i na nadzorowaniu wykonawstwa tych robót (patrz prawo budowlane). W tym zakresie „budowniczy” jest spod przepisów prawa przemysłowego wyłączony zupełnie (patrz art. 2 pkt 11) i praca jego nie może podlegać jakiegokolwiek normowaniu przez to prawo. 2) **Przedsiębiorca budowlany.** Zajmuje on stanowisko pośrednie pomiędzy budowniczym-architektem a rzemieślnikiem budowlanym i jest traktowany jako przemysłowiec wolny. Przedsiębiorstwo jego, polegające na podejmowaniu się budowl przy pomocy niejako subprzedsiębiorców (murarzy, cieśli itd.), można by porównać ze stanowiskiem nakładcy. 3) **Rzemiosła budowlane** (murarstwo, ciesielstwo itd.) są to typowe rzemiosła, które prowadzić wolno na podstawie karty rzemieślniczej. Jakkolwiek w życiu praktycznym wszystkie te trzy stanowiska często kumuluje jedna i ta sama osoba, to jednak mamy wiele przedsiębiorstw takich, które trudnią się tylko jednym rodzajem czynności, np. prowadzą tylko przedsiębiorstwo budowlane na podstawie „potwierdzenia zgłoszenia przemysłu”. Nie zawsze budowniczy jest równocześnie przedsiębiorcą budowlanym i murarzem albo cieślą, nie zawsze murarz albo cieśla jest równocześnie przedsiębiorcą budowlanym i budowniczym. Dlatego nie należy łączyć budownictwa z murarstwem, ciesielstwem itd. w taki sposób, jak to przewiduje projekt rozporządzenia „mianowicie uznawać „budownictwo” za rzemiosło główne a murarstwo i ciesielstwo itd. za podgrupy budownictwa, lecz utrzymać dotychczasowy stan rzeczy jasny i nie budzący żadnych wątpliwości a rozgraniczający uprawnienia przemysłowe w przemyśle budowlanym w sposób powyżej określony, mianowicie: budowniczy-architekt, przedsiębiorca budowlany, rzemieślnik budowlany.

Co do drukarstwa i piwowarstwa podnieść należy, że te rodzaje przedsiębiorstw należą prawie wyłącznie do sektora państwowego, który jest całkowicie spod przepisów prawa przemysłowego wyłączony (art. 2 ust. 2), wobec czego obowiązek wykazywania się uzdolnieniem zawodowym obejmuje tak nieliczne przedsiębiorstwa, że należy zastanowić się, jaki cel ma tu mieć karta rzemieślnicza. Poza tym co do piwowarstwa nie uważamy za słuszne uznawanie za podgrupy tego zawodu — wyrobu lemoniad.

Wreszcie młynarstwo. Zawód ten należy według ustawy polskiej do przemysłu wolnego. Do rzemiosła zalicza go tzw. okupancka lista rzemiosł. Po wojnie władze polskie traktowały młynarstwo nadal jako rzemiosło, żądając od tych przedsiębiorców wykazania się uzdolnieniem zawodowym w sposób przepisany dla rzemiosła. Ostatecznie w sprawę wkroczyli ministrowie przemysłu, aprowizacji i handlu, zakazując osobnym zarządzeniem stosowania do młynarstwa okupanckich przepisów o rzemiosle (patrz zarządzenie wymienionych ministrów ogłoszone w „Dz. Urzęd. Min. Aprop. i H.” z dnia 28. XII. 1945 r.).

A teraz jeszcze kilka uwag co do formy ujęcia nowej listy rzemiosł. Lista dotychczasowa, zawarta w art. 142 prawa przem., zestawia zawody należące do rzemiosła w sposób jasny i prosty, postanawiając, że za rzemiosło uważa się: bednarstwo, dekarstwo, fotografowanie, krawiectwo, piekarstwo, rzeźnictwo, szewstwo itd. W nowej liście podzieliło wszystkie rzemiosła na grupy główne i podgrupy, np.:

Grupa	Podgrupy
Drukarstwo	Składanie ręczne, składanie maszynowe, litografia, ofset, wkleśłodruk, chemigrafia,
Młynarstwo	Mechaniczno młyńskie, ryflowanie,
Piwowarstwo	Wyrób lemoniad,
Budownictwo	Murarstwo, ciesielstwo, żelbetnictwo, układanie płytek, izolatorstwo budowlane.

Taki podział łatwo mógłby nasunąć przypuszczenie, że w grupie głównej określone jest dane rzemiosło, w podgrupie zaś — czynności, z których to rzemiosło się składa. Innymi słowy, można by przypuszczać, że pod określeniem „młynarstwo” należy rozumieć nie mielenie ziarna, lecz tylko mechaniczno młyńskie i ryflowanie, że pod nazwą „budownictwo” mieści się nie praca zawodowa budowniczego polegająca na wykonywaniu projektów (planów robót budowlanych i na nadzorowaniu wykonawstwa tych robót albo przedsiębiorstwo budowlane, lecz tylko murarstwo, ciesielstwo, żelbetnictwo itd. Taka interpretacja byłaby jednak błędna, prowadziłaby bowiem logicznie do wniosku, że pod nazwą piwowarstwa należy rozumieć wyrób lemoniad.

Komunikaty i różne wiadomości

Kupno i sprzedaż towarów za dewizy i waluty obce na Międzynarodowych Targach Gdańskich w 1947 r.

Zarządzenie ministra skarbu oraz ministra przemysłu i handlu z dnia 18 czerwca 1947 r.

§ 1.

Zezwala się na kupno za dewizy i waluty obce towarów, wystawianych na Międzynarodowych Targach Gdańskich przez firmy zagraniczne.

§ 2.

Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dnia 2 czerwca 1947 r. o ulgach inwestycyjnych (Dz. U. R. P. Nr 43 poz. 221) kwoty w dewizach i walutach obcych, zużyte na zakup towarów, wystawionych na Międzynarodowych Targach Gdańskich przez firmy zagraniczne, korzystają z ulg przewidzianych w tejże ustawie, pod warunkiem zgłoszenia zakupu właściciemu urzędowi skarbowemu w terminie do dnia 31 grudnia 1947 r.

§ 3.

Zezwala się na sprzedaż za dewizy i waluty obce firmom zagranicznym towarów, wystawionych przez firmy krajowe na Międzynarodowych Targach Gdańskich.

§ 4.

Transakcje kupna i sprzedaży towarów za dewizy i obce waluty, zawarte na Międzynarodowych Targach Gdańskich winny być zatwierdzone przez Komisję Akceptacyjną.

§ 5.

Skład Komisji Akceptacyjnej oraz tryb postępowania przy zawieraniu umów kupna-sprzedaży na Międzynarodowych Targach Gdańskich określi instrukcja ministra przemysłu i handlu.

§ 6.

Wykonanie niniejszego zarządzenia porucza się:

1. Departamentowi Planowania i Koordynacji Handlu Zagranicznego Ministerstwa Przemysłu i Handlu.
2. Departamentowi Obrotu Pieniężnego Ministerstwa Skarbu.

Rozgraniczenie przemysłu fabrycznego i rzemieślniczego.

Okólnik ministra przemysłu i handlu z dnia 28 marca 1947 roku Nr 14 w sprawie rozgraniczenia przemysłu fabrycznego i rzemieślniczego.

Wobec zdarzających się ostatnio coraz częściej wypadków wątpliwych, czy dane przedsiębiorstwo uważać należy

Zatem nową listę rzemiosł rozumieć należy w ten sposób, że za rzemiosło uważa się to, co jest wymierione w grupie głównej, plus to, co podano w podgrupie.

W ten sposób ujęta lista rzemiosł niesłychanie skomplikowałaby całą administrację przemysłową na odcinku rzemieślniczym. Jeśli chodzi np. o dziedzinę przemysłu budowlanego, to przy nadawaniu uprawnień przemysłowych traktowano zawsze oddzielnie budowniczego i mistrza murarskiego, budowniczego i przedsiębiorcę budowlanego. Obecnie wszystkie te zawody zostały kwalifikacyjnie zmieszane. Również właściciel młyna nie miał nic wspólnego z mechanictwem młyńskim i z ryflarstwem w pojęciu przedsiębiorstwa zarobkowego. Z połączenia jednak młynarstwa z mechanictwem młyńskim i z ryflarstwem powstanie dla młynarza obowiązek wykazania się uzdolnieniem zawodowym w zakresie mechanictwa młyńskiego i odwrotnie. Podobnie rozszerzony zakres przygotowania zawodowego, wybitnie utrudniający dostęp do rzemiosła, istnieć będzie w wielu innych gałęziach produkcji potraktowanych jako część składowa (podgrupa) pewnego rzemiosła a prowadzonych jako samoistne przedsiębiorstwo, np. wyrób lemoniad (piwowarstwo), fabryka musztardy (wyrób zapraw do zup), wytwórnia win (wyrób konserw), cerowanie artystyczne (tkactwo), malarstwo na porcelanie (szklarstwo), cholewkarstwo, trepiarstwo, pantoflarstwo (szewstwo), posadzkarstwo (stolarstwo), wulkanizatorstwo (ślusarstwo samochodowe), wyrób narzędzi medycznych (ślusarstwo), oprawa obrazów (pożłotnictwo), farbowanie skórek futrzanych (kuśnierstwo), wyrób opakowań kartonowych (introligatorstwo), odlewnictwo dzwonów (instrumentarstwo muzyczne) itd.

za przemysł rzemieślniczy czy fabryczny oraz uzyskiwania kart rzemieślniczych przez właścicieli przedsiębiorstw prowadzonych systemem fabrycznym, polecam władzom przemysłowym wojewódzki, aby w trybie art. 143 prawa przemysłowego z urzędu lub na wniosek zainteresowanego albo Izby Przemysłowo-Handlowej bądź Rzemieślniczej przystąpiły niezwłocznie do ustalania charakteru przedsiębiorstwa.

W postępowaniu wyjaśniającym, mającym na celu wydanie orzeczenia, czy dane przedsiębiorstwo uważać należy za przemysł rzemieślniczy czy fabryczny należy mieć na uwadze całokształt ustalonych okoliczności faktycznych oraz kryteria wypływające z prawa przemysłowego, w szczególności warunki, rodzaj i sposób produkcji (indywidualizowanie wyprodukowanych wyrobów, stopień zmechanizowania pracy itp.), rozmiar przedsiębiorstwa, wysokość obrotu, stosunek wartości materiałów i surowców zużytych przy produkcji do kosztów robocizny, ilość i rodzaj zatrudnionych pracowników oraz stosunek zatrudnionych rzemieślników do ogólnej ilości pracowników, osobisty udział właściciela w pracy przedsiębiorstwa itp. W zasadzie przedsiębiorstwa, w których ilość zatrudnionych przy produkcji z pominięciem uczniów (terminatorów) oraz członków rodziny właściciela przekracza 15 pracowników, należy uznać za przedsiębiorstwo prowadzone systemem fabrycznym.

Władze przemysłowe winny w okresach kwartalnych składać Ministerstwu Przemysłu i Handlu Departament Przemysłu Miejscowego szczegółowe sprawozdania o wydanych orzeczeniach w powyższym przedmiocie.

Handel zagraniczny

Holandia

W posiadaniu Izby P. H. w Poznaniu znajduje się adres firmy holenderskiej, zainteresowanej w eksporcie do Polski następujących artykułów:

Cyna, kauczuk, diamenty przemysłowe, aparaty laboratoryjne, przetwory chemiczne i farmaceutyczne, olejki eteryczne, farby wszelkiego rodzaju, żelatyna techniczna, gliceryna, kawa, masło kakaowe, nasiona warzyw, śledzie.

Stany Zjednoczone

Firma amerykańska pragnie dostarczać do Polski koce wełniane o rozmiarach 140 X 200 cm w 6 kolorach. Bliższych danych odnośnie adresu firmy, ceny, warunków do-

stawy itd. udzieli Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu.

Firma amerykańska mogąca dostarczyć maszyny, chemikalia, wyroby skórzanego, opony, motory, maszyny elektryczne, artykuły chirurgiczne itd. pragnie nawiązać kontakt z polskimi importerami. Zainteresowana jest również w imporcie polskich towarów, takich jak wyroby włókiennicze i wyroby spożywcze.

Firma amerykańska poszukuje importerów polskich w zakresie artykułów chemicznych i farmaceutycznych.

Zarząd Remanentów Wojskowych w Waszyngtonie ma na sprzedaż większą ilość pieców przemysłowych różnego typu.

Firmy zainteresowane w nabyciu takowych winny posiadać na terenie amerykańskim swego pełnomocnika, który może na miejscu uzyskać dane odnośnie cen, warunków sprzedaży itp. Pełnomocnikowi należy przesłać opis pieców, na jakie firma importująca reflektuje wg. specyfikacji, której wzór znajduje się w Izbie Przemysłowej-Handlowej w Poznaniu, (pok. 10).

Firma amerykańska może dostarczyć natychmiast farby w proszku w różnych kolorach do użytku domowego. Adres firmy jak również warunki dostawy podać może na życzenie Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu (pok. 10)

Czechosłowacja.

1. W posiadaniu Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu (pok. 10) znajduje się oferta firmy czeskiej na kuθενki i piecyki elektryczne wraz z fotografiami wspomnianych artykułów. Adres firmy czeskiej może być podany na życzenie zainteresowanych firm.

2. Firma czeska zainteresowana jest w eksporcie do Polski wszelkiego rodzaju sprzętu elektrycznego, wózków do kopalń, kolejek polnych i artykułów technicznych. Adres firmy uzyskać można w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

Kupno rozmaitych artykułów.

Zainteresowane firmy posiadające na sprzedaż niżej wymienione artykuły zechcą się zgłosić do Izby Przem.-Handl. w Poznaniu, pokój 26:

Otwieracze do konserw, otwieracze do piwa, tasaki, watka do aluminium, karbowki, korkociągi, krajaki do jaj, maszynki do krajania chleba, szablony do liter, naporzaczki do herbaty, wieszaki stałe i z gwintem, blankowe i niklowane, szatkownice, laubzegi, piłki do laubzeg, praski do kartofli, haki kute, śrubokręty, pilniki do paznokci, nożyczki do paznokci, zmywaki drucziane, kółka do kluczy, zasuwki do drzwi, zatrzaski do drzwi, zamki do drzwi.

Ogniwa żelazne do łańcuchów.

W dyspozycji Departamentu Ekonomicznego Ministerstwa Przemysłu i Handlu znajdują się następujące, poniemieckie remanenty do upłynnienia:

Ogniwa zapasowe żelazne do łańcuchów
P.G.R. Ø wewn. 26×14 mm gr. drutu 10 mm pełne
58 tys. szt.

Hk wewn. 20×8 mm gr. drutu 3 mm ocynk. 63
tys. szt.

M wewn. 35×15 mm gr. drutu 6 mm ocynk. 180
tys. szt.

Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

KI wewn. 25×12 mm gr. drutu 3 mm 9 tys. szt.

GR wewn. 40×17 mm gr. drutu 8 mm 240 tys. szt.

60 mm 23 tys. szt.

50 „ 18 „ „

40 „ 8 „ „

35 „ 19 „ „

Remanenty te znajdują się w Centrali Śrub, Nitów, Okuć Budowlanych i Części Kutych, Poznań, Towarowa, II brama.

Reflektanci spośród przemysłowców prywatnych okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu zechcą podać swoje adresy do biura tej Izby przy ul. Mickiewicza 31, pokój 9.

Stanisław Hirsch

Wytwórnia Biżuterii

Rok zał. 1922

Poznań

ul. Sew. Mielżyńskiego 16

Tel. 41-35

Konto P. K. O. V-1688

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 15,—

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja
Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy
Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon
40-80 i oddz. Kraków, Rynek Śl. 46 —
Tel. 603-66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16
Tel. 17-66 — Toruń, ul. Mostowa 38.

Administracja: Księgarnia Wilak Po-
znań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 30,—zł, prenumerata
kwartalna 300,— zł